

HRVATSKA SPOMEN-PLOČA NA TRNAVSKOM SVEUČILIŠTU

Trnava je vrlo lijep, povijesnim i kulturnim spomenicima bogat grad u Slovačkoj. Ima 70.000 stanovnika. Resi je dobro sačuvan utvrđeni srednjovjekovni grad ukrašen zvonicima brojnih katoličkih crkava. Stoga Trnavu nazivaju malim Rimom, slavenskim i slovačkim Rimom. Iz nje je i Sveti Otac Papa Pavao II., 11. rujna 2003., započeo svoj treći apostolski pohod po Slovačkoj.

Trnava je istaknuto staro sveučilišno središte vrlo značajno u kulturnoj povijesti ne samo slovačkoga, nego i hrvatskoga naroda. Naime, nakon prodora Turaka do Budima (1541.) Bratislava postaje glavni grad, a Trnava duhovno središte Ugarske, zemlje velikoga prostranstva na komu su živjeli Mađari, Slovaci, Hrvati, Nijemci i dr. Zaslugom ostrogonskog nadbiskupa i kardinala Petéra Pázmánya, čovjeka široke naobrazbe i snažne osobnosti, u Trnavi je tijekom XVII. st. izgrađen cijeli sustav isusovačkih škola, a najvišu razinu je imalo Trnavsko sveučilište (1635.-1777.) Postalo je sveučilišnim središtem Ugarsko-hrvatskoga kraljevstva i mostom kulturne i sveopće duhovne komunikacije između Hrvata i Slovaka. Bilo je snažno povezano sa isusovačkim kolegijem u Zagrebu.

Trnava je početkom XVII. st. bila grad katoličke usmjerbe sa slavenskim okruženjem. Oko nje je živjelo mnogo Hrvata doseljenih u XVI. st. nakon prodora Turaka. U doba osnivanja sveučilišta u Trnavi, u Hrvatskoj ima mnogo kulturnih, visokoobrazovanih ljudi, ali nema sveučilišta. Te okolnosti su Trnavsko sveučilište učinile i hrvatskim. Na njemu je studiralo i diplomiralo mnogo Hrvata iz Slovačke i iz svih hrvatskih krajeva. Između 1635. i 1680. diplomirala su 144 Hrvata i dobila 199 titula. U Trnavi su studirala i braća **Nikola i Petar Zrinski**, književnik **Antun Kanižlić** i drugi. Mnogi istaknuti profesori bili su Hrvati kao **Juraj Habdelić**, **Toma Zdelarić**, **Mihovil Lukić**, **Luka Krajačić**, **Matija Bastanjačić**, **Andrija Jambrešić** i deseci drugih. U prvim studijskim godinama govorilo se i predavalo na materinskom jeziku, a za Hrvate na hrvatskom.

Kao kulturno i sveučilišno središte Trnava ima i druge škole, bogatu knjižnicu, tiskaru u kojoj je objavljeno više tisuća naslova, mnogo knjiga na hrvatskom jeziku i hrvatskih autora. Objavljeno je i jedno djelo **Ruđera Boškovića**. Za djelovanje tiskare zaslužan je bio Hrvat, nadbiskup **Leopold Kolonić**. Tu je povezivana hrvatska i slovačka znanost, književnost, nakladništvo. Trnavsko sveučilište je omogućilo stalne kulturne dodire Slovaka i Hrvata, prenošenje znanja, izmjene iskustava, suradnju, prijateljstvo i prožimanje kultura.

U organizaciji Sveučilišta u Zagrebu, Poglavarstva grada Trnave, novoga Trnavskog sveučilišta i Veleposlanstva Republike Hrvatske u Slovačkoj, u Trnavi je 6. prosinca 2003. održana svečanost u povodu otkrivanja spomen-ploče koju je Sveučilište u Zagrebu postavilo u čast svih hrvatskih profesora i studenata, što su tijekom XVII. i XVIII. st. predavali ili studirali na Trnavskom sveučilištu. Spomen-ploča je postavljena

na povijesnoj zgradi toga sveučilišta uz sveučilišnu konkatedralnu crkvu Sv. Ivana Krstitelja.

Program svečanosti obuhvaćao je emitiranje državnih himni, slovačke i hrvatske, uvodno slovo gradonačelnika Trnave ing. **Štefana Bošnjaka**, izlaganje rektora Trnavskoga sveučilišta prof. dr. **Petera Blaho** i rektorice Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. **Helene Jasne Mencer**, otkrivanje spomen-ploče i pjevanje studentske himne *Gaudeamus igitur*.

Na kraju su predsjednici Društva hrvatsko-slovačkog prijateljstva prof. dr. sc. **Ante Vukasović** i Matice slovačke iz Zagreba ing. **Zlatko Jevak**, u ime svojih udruga i delegacija koje su predvodili na toj, za hrvatsko-slovačke odnose povijesnoj svečanosti, položili vijenac ispod otkrivene spomen-ploče, u znak zahvalnosti hrvatskim profesorima i studentima koji su i u onim davnim i teškim vremenima gradili mostove hrvatsko-slovačkog prijateljstva i suradnje. Vijence su postavili i uz kovčeg s posmrtnim ostacima **Sv. Marka Križevčanina** u crkvi Sv. Ane u Trnavi, na grob nadbiskupa i kardinala **Antuna Vrančića** u crkvi Sv. Nikole i rodnu kuću prvog zagrebačkog nadbiskupa i kardinala **Jurja Haulika**.

Uz delegaciju Društva hrvatsko-slovačkoga prijateljstva i Matice slovačke na svečanosti su nazočni bili i predstavnici Varaždina, grada prijatelja Trnave, predstavnici Društva Sv. Jeronima iz Zagreba, veleposlanica RH u Slovačkoj **Andrea Gustović-Ercegovac** s članovima Veleposlanstva, bivši veleposlanik Hrvatske u Bratislavi prof. dr. sc. **Gjuro Deželić** sa suprugom i drugi.

Na postavljenoj spomen-ploči, na slovačkom i hrvatskom jeziku, piše: *U ovim povijesnim zgradama Trnavskoga sveučilišta i njihovom hrvatskom krilu studiralo je i predavalo u godinama od 1635. do 1777. mnogo hrvatskih studenata i profesora. Njima u čast posvećuje Sveučilište u Zagrebu u svojoj 335. akademskoj godini.* Ispod teksta je reljef pečata Sveučilišta u Zagrebu i godina MMIII.

Spomen-ploča u čast hrvatskih profesora i studenata negdašnjeg Trnavskog sveučilišta podsjeća nove naraštaje na višestoljetno hrvatsko-slovačko prijateljstvo i visokoškolsku suradnju te potiče na izgradnju novih mostova takve suradnje i prijateljstva. Dan prije svečanosti u Trnavi, rektorica prof. dr. **H. J. Mencer** potpisala je u Bratislavi ugovor o suradnji Sveučilišta u Zagrebu sa Sveučilištem J. A. Komenskog u Bratislavi, a prilikom svečanosti u Trnavi izražena je obostrana želja za suradnjom zagrebačkoga i novog trnavskoga sveučilišta.

Ante Vukasović